

Bilaga 2. Definitioner och begrepp

Definitioner och begrepp som är kursiverade finns ej i Socialstyrelsens termbank

Akutbil: Bil bemannad med hälso- och sjukvårdspersonal och försedd med medicinteknisk utrustning, och som saknar transportkapacitet för sjuka eller skadade (Socialstyrelsens termbank).

Alarmering: Larmning av ambulans sker via det nationella nödnumret 112, eller vad gäller flyg- eller sjöräddning via 112, via nödsändare eller direkt kontakt med Sjöfartsverkets sjö- och flygräddningscentral.

Ambulans: Transportmedel avsett och utrustat för ambulanssjukvård och transport av sjuka och skadade (1 kap. 2 § Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2009:10) om ambulanssjukvård m.m.)

Ambulanssjukvård: hälso- och sjukvård som utförs av hälso- och sjukvårdspersonal i eller i anslutning till ambulans (1 kap. 2 § SOSFS 2009:10).

Dirigering: Definieras i detta uppdrag som styrning av transportresurser. Kan innefatta att styra/leda transport till ett visst sjukhus eller annan vårdaktör.

Hjälporgan: Begreppet hjälporgan används inom den prehospitla akutsjukvården som en samlande beskrivning för ambulanssjukvård, polis och räddningstjänst. Begreppet hjälporgan används också med samma betydelse i t.ex. betänkandet *En nationell alarmeringstjänst – för snabba, säkra och effektiva hjälpinsatser* (SOU 2018:28). sid. 86.

Hänvisning: (i samband med avslag av vårdbegäran eller vid avslut av vårdåtagande): anvisning till annan vårdenhet eller till egenvård (Socialstyrelsens termbank). I vardagslag ingår också hänvisning till eget transportmedel i begreppet

Prehospital inre sjukvårdsledning: Det saknas enhetlig nationell beskrivning av funktionen prehospital inre sjukvårdsledning. I SKR:s delrapport – God och nära vård (2022) beskrivs den som en ledningsfunktion på larmcentral med mandat att hantera operativa ledningsfrågor, dirigering, logistik och liknande. Ledningsfunktionen motsvarar ledningsfunktioner som finns hos andra aktörer som ambulansen samverkar med, så som räddningstjänst och polis.¹

I väntan på ambulans, IVPA: Hälso- och sjukvårdsinsatser som kommunal räddningstjänst utför i väntan på ambulans enligt avtal med en region.

Katastrofmedicinsk beredskap: Beredskap att bedriva hälso- och sjukvård i syfte att minimera följderna vid allvarliga händelse. (2 kap. 1 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2013:22) om katastrofmedicinsk beredskap.)

---

¹ <https://skr.se/download/18.20b17b3918378f2b8964821b/1664782943100/SKR-delrapport-God-och-nara-var-d-2022.pdf>

Krisberedskap: Beredskap för att kunna förebygga, motstå och hantera kris-situationer (Socialstyrelsens termbank).

Larmcentral: Plats där larm tas emot och vidarebefordras till berörda instanser (Socialstyrelsens termbank).

Larmoperatör: Person på larmcentral som tar emot larm, bedömer och prioriterar behov av hjälpinsatser eller vidarebefordrar larm till berörda instanser (Socialstyrelsens termbank).

Ledning: Aktivitet som syftar till att definiera en verksamhetsuppgift och se till att tillgängliga resurser samordnas och nyttjas på bästa sätt för att denna uppgift ska kunna lösas (Socialstyrelsens termbank).

Ledningsplats: Plats varifrån ledning utövas (Socialstyrelsens termbank).

Ledningssystem: System för att fastställa principer för ledning av verksamheten. (2 kap. 1 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Livshotande tillstånd: Tillstånd som på grund av sjukdom eller skada innebär fara för en människas liv (Socialstyrelsens termbank)

Mobila akutpsykiatriska resurser eller enheter: Fordon med personal från psykiatri som kan ge ett kvalificerat akutpsykiatriskt omhändertagande och har viss men begränsad förmåga att transportera patienter med psykisk ohälsa. Kan larmas ut på larm som rör psykisk ohälsa, vanligen tillsammans med polis och/eller ambulans (Socialstyrelsens egna beskrivning av begreppet med relevans för regeringsuppdraget).

Patientsäkerhet: Skydd mot vårdskada (1 kap. 6 § patientsäkerhetslagen (2010:659), PSL).

Patientsäkerhetsarbete: Del av en vårdgivares systematiska kvalitetsarbete som syftar till skydd mot vårdskada (Socialstyrelsens termbank).

Prehospital akutsjukvård: Omedelbara medicinska åtgärder som utförs av hälso- och sjukvårdspersonal utanför sjukhus (1 kap. 2 § SOSFS 2009:10).

Prehospital sjukvårdsledning: Ledningsfunktion inom ambulanssjukvården som åstadkommer inriktning och samordning av hälso- och sjukvårdens insatser utanför vårdenhet (Socialstyrelsens termbank).

Prehospital vård: I regeringsuppdraget beskrivs prehospital vård som ett samlingsnamn för den vård som patienten först möter vid sjukdoms- eller olycksfall. Socialstyrelsen kan konstatera att det saknas en nationell enhetlig definition av begreppet prehospital vård och vad som ingår.

Socialstyrelsens tolkning av begreppet i detta regeringsuppdrag är att området prehospital vård omfattar en större del av den mobila vården än ambulanssjukvård och larmcentralsverksamhet. Den prehospitala vården kan ha sin organisatoriska tillhörighet inom såväl primärvård inom region och kommun, som utgående från den traditionella akutsjukvården.

Primäruppdrag: Med primäruppdrag avses en situation där ambulans larmas till en sjukdoms- och skadplats eller händelse.²

---

² Primär- och sekundäruppdrag är vedertagna begrepp inom den prehospitala akutsjukvården. I Socialstyrelsens rapport används de i samma betydelse som i Föreningen för ledningsansvariga inom svenska ambulanssjukvårds, Flisa, riktlinjer. Se Flisa (2018). Ambulanssjukvård. Riktlinjer för ledningsansvariga inom svenska ambulanssjukvård. Karlskrona: Föreningen för Ledningsansvariga Inom Svensk Ambulanssjukvård (Flisa).

Prioriteringsgrader: Vid utgående larm från en larmcentral ska följande prioriteringsgrader gälla:

Prio 1: Akuta eller livshotande symtom

Prio 2: Akuta men inte livshotande symtom

Prio 3: Övriga uppdrag eller överbevakningsbehov där rimlig väntetid inte bedöms påverka en patients tillstånd. (5 kap. 2 § SOSFS 2009:10).

Psykiatrisk ambulans (PAM): En ambulans som kan utföra prehospital akut-sjukvård och transporter av patienter med psykisk ohälsa och som är bemannad med personal från ambulansvården och psykiatrin (Socialstyrelsens tolkning av begreppet inom ramen för regeringsuppdraget).

Rapid emergency triage and treatment system (RETTs): Ett av flera triagesystem som används av sjukvården för att snabbt bedöma och hantera akut sjukdom. I RETTS finns ett sammanhållet system med algoritmer för somatisk och psykiatrisk vuxenvård samt pediatrik akut-sjukvård. RETTS används idag både på sjukhus och i ambulanser i övervägande delen av regionerna.³

Responstid: visar den tid som går mellan inkommet telefonsamtal till SOS Alarm och ambulansens ankomst till skadeplats eller den sjukes plats.⁴

Sekundäruppdrag: Sekundäruppdrag avser sjuktransporter mellan sjukvårdsinrättningar, beställt av sjukvården och där avsändande läkare har det medicinska ansvaret.⁵

Sjuktransport: Den transport som utförs med transportmedel som är särskilt inrättade för ändamålet benämns sjuktransport (Socialstyrelsens termbank).

Sjuktransportorganisation: Organisation för att till och från vårdinrättning eller läkare transportera personer vars tillstånd kräver att transporten utförs med transportmedel som är särskilt inrättade för ändamålet (jfr. 7 kap. 6 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)).

Skadeområde: Område i anslutning till skadeplats inom vilket hälso- och sjukvårds-, polis- och räddningsinsatser leds och organiseras vid en skadehändelse (2 kap. 1 § SOSFS 2013:22).

Snabbspår: Arbetsmodell inom bland annat ambulanssjukvården som syftar till att förkorta ledtider vid akut omhändertagande. Det kan till exempel innebära att en patient transporteras direkt till röntgen, angiolab eller vårdavdelning i stället för att primärt omhändertas på akutmottagning.

Standardiserad vårdprocess: Vårdprocess som är förutbestämd avseende hälso- och sjukvård för en grupp eller kategori av patienter med ett eller flera relaterade hälsoproblem eller hälsotillstånd (Socialstyrelsens termbank).

Särskild sjukvårdsledning: Funktion som ansvarar för ledningsuppgifter vid allvarliga händelser eller vid risk för sådan händelse. (6 kap. 2 § SOSFS 2013:22).

---

³ <https://www.medtechwest.se/featured/retts-ett-inom-akutvarden-valbeprovat-beslutsstodssystem-med-manga-nya-anvandningsomraden/>

⁴ Vården i Siffror (SKR): <https://vardenisiffror.se/indikator/0ff6e916-ad43-43e0-bbfc-5ce18d510a9e?datefrom=2016-01-01&dateto=2021-12-31&gender&periodtype=year&relatedmeasuresbyentry=kallsystem&relatedmeasuresbyid=f65721b7-3be6-423e-9ddf-b52381caa76f&showtarget=false>

⁵ Primär- och sekundäruppdrag är vedertagna begrepp inom den prehospitalka akut-sjukvården. I Socialstyrelsens rapport används de i samma betydelse som i Föreningen för ledningsansvariga inom svenska ambulanssjukvårds, Flisa, riktlinjer. Se Flisa (2018). Ambulanssjukvård. Riktlinjer för ledningsansvariga inom svensk ambulanssjukvård. Karlskrona: Föreningen för Ledningsansvariga Inom Svensk Ambulanssjukvård (Flisa).

Telemedicin: hälso- och sjukvård som bedrivs på distans med hjälp av informations- och kommunikationsteknik (Socialstyrelsens termbank).

Triage: Enhetlig bedömning av en patients medicinska allvarlighetsgrad utifrån sjukdomshistoria, symtom och parametrar som blodtryck, puls, temperatur, andningsfrekvens, vakenhetsgrad med mera. Syftet är att prioritera de mest allvarliga eller brådskande fallen först. Triage används bland annat på akutmottagningar, katastrofplatser och sjukvårdens telefonrådgivande verksamheter, till exempel SOS Alarm och sjukvårdsrådgivningen 1177.

Vårdintyg: Ett läkarintyg som grundas på en särskild läkarundersökning av vilket det framgår att det finns sannolika skäl för att förutsättningarna för sluten psykiatrisk tvångsvård av patienten är uppfyllda. Ett vårdintyg behövs för att en annan läkare ska kunna fatta beslut om intagning för psykiatrisk tvångsvård, se 4 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, LPT.⁶

Vårdskada: Lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården (1 kap. 5 § PSL.).

---

⁶ 4 § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård, LPT.